

Szlaki nadziei. Odyseja wolności

<https://szlakinadziei.ipn.gov.pl/sn/wystawy/94903,Sanok.html>
2023-06-09, 20:11

SANOK

UL. ZAMKOWA 2, SANOK

01.09.2022 - 30.09.2022

POLSKA

[Następny](#)

[Powrót](#)

Ekspozycje

Sanok słynny jest nie tylko z produkowanych tam autobusów i zgromadzonej na sanockim zamku największej na świecie kolekcji obrazów Zdzisława Beksińskiego. To nie tylko miejsce, w którym w roku 1915 stacjonowała 11 marszkompania Dobrego Wojaka Szwejka, bohatera słynnej powieści Jarosława Hászka

To miasto, z którym związanych było wielu bohaterów walk o niepodległą Polskę, jak gen. Bronisław Prugar-Ketling, dowódca 2 Dywizji Strzelców Pieszych czy ks. Zdzisław Peszkowski, rotmistrz Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie i kapelan „Rodzin Katyńskich” i pomordowanych na Wschodzie. Stąd także pochodził Stanisław Ryniak, pierwszy polski więzień polityczny niemieckiego obozu koncentracyjnego KL Auschwitz.

Najstarsza wzmianka o zdobytym przez króla węgierskiego Gejzę II grodzie w Sanoku pochodzi z ruskiego Latopisu Hipackiego z 1150 r. Przez następnych kilkadziesiąt lat Sanok pozostawał pod opieką Korony węgierskiej. Dopiero przywilejem wydanym w 1339 r. przez piastowskiego księcia Bolesława Jerzego Trojdenowicz nadane zostały mu prawa miejskie, a w 1340 r. Kazimierz Wielki włączył miasto do swojego Królestwa. Na sanockim zamku położonym na wzgórzu nad stromym zboczem, u podnóża którego przepływała rzeka San, 2 maja 1417 r. odbyła się królewska uczta weselna z nowo poślubioną wybranką Króla Władysława Jagiełły – Elżbietą Granowską. Od tego też czasu zamek królewski w Sanoku stanowił oprawę małżonek królewskich; do swojej śmierci w zamku mieszkała królowa Zofia Holszańska, a królowa Bona, której herb Sforza (wąż połykający Saracena) został włączony do herbu miasta, kazała przebudować gotycki zamek na styl renesansowy.

W wyniku rozbiorów Sanok oraz ziemia sanocka zostały zajęte przez Austrię i weszły w skład Królestwa Galicji i Lodomerii. Pod zaborem austriackim Sanok pozostawał do 1 listopada 1918 r. W okresie międzywojennym rozwijał się przemysł, w tym Fabryka Wagonów i Maszyn (obecny Autosan), zakład założony w XIX w. przez Mateusza Beksińskiego i Walentego Lipińskich, dwóch powstańców listopadowych osiadłych w Sanoku. Ułatwieniem dla rozwoju przemysłu była wybudowana przez austriackie władze zaborcze linia kolejowa, łącząca Sanok zarówno z Węgrami, jak też Krakowem.

W Sanoku stacjonował 2 Pułk Strzelców Podhalańskich, który wchodził w skład 22 Dywizji Piechoty Górskiej. W styczniu 1939 r. w Sanoku utworzono także Komendę Obwodu Straży Granicznej. Po ataku Niemiec na Polskę we wrześniu 1939 r. walki pod Sanokiem toczyła 3 Brygada Górską dowodzona przez płk. Jana Kotowicza, wchodząca w skład grupy operacyjnej gen. bryg. Kazimierza Orlika-Łukoskiego.

Pomimo dzielnej obrony, Sanok został zajęty przez wojska niemieckie 9 września 1939 r. Z kolei, w wyniku napaści wojsk sowieckich na Polskę 17 września 1939 r., przez rzekę San w Sanoku przebiegała granica niemiecko-sowiecka. Prawobrzeżna strona Sanoka oraz część powiatu sanockiego dostały się, do czerwca 1941 r., pod okupację sowiecką.

3 sierpnia 1944 r. Sanok został zajęty przez oddziały 38 armii 1. Frontu Ukraińskiego. Wojskowe zarządy Armii Czerwonej przyniosły krwawą rozprawę z żołnierzami sanockiej Komendy Obwodu AK, który od połowy 1944 r. prowadzili również walkę ze zbrojnym ramieniem frakcji ukraińskich nacjonalistów UPA. W odpowiedzi na represje „wyzwoliciele” od połowy 1945 r. walkę z komunistycznym reżimem podjął Samodzielny Batalion Operacyjny NSZ „Zuch” mjr Antoniego Żubryda.

Wystawa

Wystawa

Wystawa

Pliki do pobrania

[Plansze wystawy.pdf, 42.5 MB](#)

WOLA RZĘDZIŃSKA

[Powiązane wystawy](#)

WOLA RZĘDZIŃSKA

15.08.2022 - 15.08.2022

POLSKA

Postacie
Miejsca

Bronisław Prugar-Ketling (1891-1948)

Generał dywizji Wojska Polskiego, dowódca 2. Dywizji Strzelców Pieszych

[Więcej postaci](#)

[Więcej miejsc](#)

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)